

Numai plopii și stuful

(fragment)

Poate că și moartea are alte dimensiuni aici. Poate că eternitatea care s-a născut la sat o îngheață sau cel mult o împietrește, ca să nu mai aibă aceeași substanță. Ce curios e că oamenii de aici nu se tem de ea! Dar cât e de liniștitor să te împaci cu inevitabilul și să-l păstrezi acolo, în fundalul vieții tale, ca ceva ce-ți amintește mereu că ești muritor. Uităm asta. Poate că și nevasta lui Radu a uitat asta. Și primarul. Și tanti Ioana... Și eu uit. Iată-mă încercând să găsesc însemnătatea tragică și, în fond, ilegală a unei crime; dar nu pot, pentru că satul m-a înghițit și m-a făcut de neatins. Cum de oamenii de aici nu strigă din toți plămânii „Criminalul! Criminalul! El e criminalul!” chiar dacă nu au dovezi? Un om normal, care e supus greșelii și care se pripește de nenumărate ori pe zi, așa ar face. Asta înseamnă că oamenii de aici nu sunt normali?

Mi-am amintit de o duminică dimineață, când tanti Ioana m-a dus la biserica din sat și mi-a arătat unde erau îngropați părinții și bunicii ei.

— Ce-i acolo? o întrebam eu, arătând cu degetul înspre o pâclă de cruci de la marginea cimitirului, departe de mormintele îngrijite, cu cruci albe. Acestea erau despărțite între ele de un gard improvizat de sârmă ghimpată și erau năpădite de buruieni.

— Acolo sunt sinucigașii. N-au voie să fie îngropați cu slujbă.

Mereu mă întrebam de ce legile bisericești erau atât de aspre cu cei care aleseră să renunțe. Însă acum mă întrebam de ce nu erau aspre cu ucigașii—pentru că și ei erau îngropați cu slujbă, ca toți ceilalți—sau cu trădătorii de neam.

— Dumnezeu nu doarme, o auzeam pe tanti Ioana zicând câteodată. Pare că doarme, da' El tace.

[...]

Cu toate că încercasem să-mi alung din minte gândul că ceva necurat se petrecea în satul pe care-l forțasem să mă adopte, stomacul mi se strângea de fiecare dată când dădeam ochii cu Radu ori când Haiduca începea să latre în toiul nopții, speriată de vreun zgomot venit de afară.

A dormit cu mine două săptămâni, timp în care m-am simțit mai în siguranță. La adăpost de ploile de afară și de fricile mele permanente. Tanti Aneta nu se întorsese încă și lumea din sat începea să-și pună întrebări, însă nu din cele care mă sufocau pe mine din senin, în timpul zilei.

— Acum de unde luăm brânză?

— Ce dau la copil să mănânce, dacă nu mai are cine să vadă de vaci?

— O da cineva să mănânce la animalele alea?

— Dacă nu le mulge nimeni, nu se-mpolnăvesc?

La vaci mă duceam eu o dată pe zi, ca să nu moară de foame. Luam un braț de fân cu furca și îl aruncam undeva în mijlocul curții, ca să vină singure și să mănânce când poftesc. Seara, le dădeam apă și aveam grijă să nu iasă din curte, legând poarta cât mai bine cu sârmă. După câteva zile, aflasem că văcarul din valea cealaltă o trimisese pe fiică-sa aici, să stea în casa lui tanti Aneta și să vadă de vaci până când—dacă—aceasta se va întoarce. Așadar, drumurile mele nu duraseră mai mult de cinci zile și vacile nu rămăseseră mult timp nemulse.

Într-una din serile în care trebuia să dau vitele la adăpat, am plecat mai târziu decât de obicei, când soarele deja apusese și căldura zilei pierise. Mă îmbrăcasem bine și luasem cu mine o căldare solidă, fiindcă cea legată de fântâna lui tanti Aneta părea să dea semne de

uzură și apa țâșnea din câteva locuri. Haiduca rămăsese la poartă, ca de obicei, petrecându-mă cu privirea printre ulucile negre, iar eu pornisem pe drumul unduitor până la casa părăsită.

Radu mă aștepta la poartă, cu o găleată neagră la picioare și cu o ulcică de pământ în brațe.

— Vreau niște lapte de la vaci, îmi explică el, aplecându-se ca să ridice găleata goală. Am luat apă ca să spălăm ugerile.

Am dat din cap și l-am lăsat să o ia înaintea mea. Purta o pereche de blugi și o cămașă descheiată la piept, iar ulcica de apă pe care o ținea cu un braț se vărsa din când în când, din cauza felului în care i se balansa corpul când pășea. De la ultima noastră întrevvedere, îmi ceruse scuze și îmi spusese că nu voia să fim dușmani, mai ales dacă aveam să rămân o vreme în sat. Îmi destăinuise că era singur și trist și că disperarea îl împinsese prea departe. Eu, sătulă să-i mai evit privirile ori de câte ori ne întâlneam prin sat, îi acceptasem scuzele și-i spusese că invitația lui la o încercare de împrietenire era bine-venită. Nu aveam deloc încredere în el, bineînțeles, însă eram dispusă la un acord de pace și la promisiunea interioară de a-mi stăpâni nodul din gât și senzația de greață care-mi reveneau la amintirea acelei după-amiezi ploioase. Seara, vorbeam minute în șir cu Haiduca, după ce o băgam să doarmă cu mine în casă, și îi prezentam toate argumentele mele referitoare la Radu. Încercam să o conving—să mă conving—că cea mai bună soluție era să nu-i dau de înțeles că l-aș bănuî cu ceva. Eram sigură că aflase de vizita mea la primărie, pentru că cineva trebuie să mă fi văzut ducându-mă acolo sau întorcându-mă acasă în acea seară, și poate că schimbarea lui de atitudine avea același motiv ca cel pe care îl găsisem eu—teama.

—Lasă, că scot eu apă.

Radu întinse mâna după găleata pe care o luasem cu mine și i-am oferit-o.

— Am crezut că găleata de aici o să crape. Uite, i-am zis eu, punându-mi degetul pe o crăpătură de la fundul găleții legate cu un lanț de roata fântânii. Uite, pe aici a curs apă aseară. Am zis să nu fie spartă și am adus-o pe asta.

— E bine, răspunse el. Zâmbi fără să se uite la mine. Cred că m-am grăbit să te judec.

Apucă de găleata spartă și, cu o simplă răsucire a mâinii, o scoase din cârlig și o înlocui cu cealaltă. Apoi o aruncă în fântână și învărti roata care lăsa lanțul în jos.

— M-am gândit că nu-ți place mirosul de balebă. Toată lumea de pe-aici te laudă că vii în fiecare seară la vacile astea. Ei n-ar avea timp.

M-am uitat instinctiv în direcția animalelor, care începură să se agite, însetate. Radu învărti roata în direcția opusă, ca să scurteze lanțul, și găleata se ridică ușor la suprafață, balansându-se și lovindu-se de pereții fântânii.

— Nu-mi place, i-am răspuns, privindu-l pe Radu în semi-întunericul de afară.

Puse găleata pe marginea lată a fântânii și-și ridică ochii spre mine, încruntat. Părea că nu înțelege ce vreau să spun.

— Am zis că nu-mi place mirosul, am explicat, dar îmi place să știu că nu le las să se chinuie până când apare cineva care să aibă grijă de ele. Mirosul nu e așa rău, odată ce te obișnuiești el. Și sunt niște animale foarte deștepte. Uite-le, deja știu că le aducem apă. Uite ce dau din copite!

Radu a încuviințat cu o mișcare scurtă a capului, apoi a apucat găleata de apă și a luat-o înaintea mea, pe cărarea bătătorită care duce în spatele casei. Vacile ne așteptau, îngrămădite una într-alta. Am așezat găleata plină în fața celei mai mici, apoi Radu o umplu iar și iar, până când se săturară toate.

— N-ai mai adus o găleată, ca să iei lapte?

Nu mă gândisem la asta înainte să plec de acasă. De fapt, nu mai mulsese de mult o vacă, de pe vremea când rămâneam până seara la tanti Ioana și mergeam amândouă să luăm vaca de la păscut și să scoatem din pământ țărșul de care fusese legată în timpul zilei, ca să

nu umble pe terenurile altor oameni. O urmăream când spăla ugerul vacii și apoi trăgea de el cu o ușurință pe care eu nu am putut să o imit niciodată.

— Lasă, că eu n-am nevoie de lapte acum, am răspuns, uitându-mă la ugerulele umflate ale vacilor. Dar poate că Haiduca ar bea puțin...

Radu se așeză în genunchi, lângă pânțelele uneia dintre vaci, apoi începu să-i spele ugerul cu apa din ulcica de pământ. Când termină, se ridică și-mi făcu semn să-i iau locul. Am făcut întocmai, apropiindu-mă treptat de burta vacii, pentru că știam că poate să mă lovească, mai ales dacă începea să dea din coadă, și am pus găleata în fața mea, lângă genunchi. Mi-am întins mâna ca să ating ugerul animalului și l-am strâns ușor, trăgând în jos ca să iasă laptele. Nu curgea foarte mult și vaca părea dezamăgită că nu știam cum să o mulg, pentru că începu să pufnească și să dea din copitele din spate.

— Lasă-mă pe mine, l-am auzit pe Radu în spatele meu. M-am uitat înapoi și l-am văzut acolo, stând în picioare, aplecat peste umărul meu, cu o mână întinsă care mă invita să mă ridic. Mi-am pus mâna în palma sa și am strâns. Radu s-a tras înapoi, ca și când ceva l-ar fi curentat. Curioasă, m-am uitat la mâna mea, de teamă să nu-l fi rănit cu ceva ascuțit de la încheietură, dar nu purtam nimic. Apoi m-am uitat la a sa. Mâneca fusese trasă cu dibăcie peste o tăietură destul de adâncă, lungă de la căușul palmei și până la baza ei, în dreptul încheieturii.

— Scuze, zise el, atingând ușor rana, m-am tăiat ieri și am uitat.

— Te ustură? Nu te-ai dat cu nimic? l-am întrebat eu, cu ochii mari. Eram deja lângă el, analizând rana în întinericul de afară. Nu se vede nimic, stai așa.

Știam că tanti Aneta ține lumânări sub o scândură din prispa casei, pentru zilele când se ia curentul și trebuie să vadă vacile și găinile pe timp de noapte. Am dat o fugă până în fața casei și m-am întors cu o lumânare albă, cu capac, iar din buzunar am scos o cutie de chibrituri pe jumătate goală. Când am aprins-o și am apropiat-o de mâna rănită a lui Radu, am văzut că rana nu era chiar așa de adâncă și părea să înceapă să se vindece. *Dar trebuie dezinfectată cu ceva și pansată.* Mi-am ridicat ochii înspre el și mi-am dat seama că, în tot acest timp, el își lăsase mâna în palma mea, iar degetele mele atingeau ușor tăietura și apăsau pe pielea din jurul ei, ca să-mi dau seama de gravitatea rănii, iar el nu scosese niciun sunet.

— Ai spirt acasă?

— Nu.

Lumânarea arunca o flacăra gălbuie, care zvâcnea la fiecare adiere de vânt, măturând ridurile și contururile feței lui Radu. l-am lăsat mâna să cadă ușor într-o parte și am pășit în lateral, ca să-i fac loc să treacă pe lângă mine. Liniște. Iar. *Numai plopii și stuful.* Și laptele pe care-l făcea el să iasă din ugerul vacii. Zgomotul lichidului lovind găleata înlocuia tic-tac-tic-tac-ul din biroul primarului. Seara plutea foarte încet la vale, ca Oltul atunci când cerul e senin și vântul nu bate din nicio direcție. Privindu-l pe Radu în genunchi, lângă ugerul vacii, cu mâinile mișcându-i-se după același model, iar și iar, strângând și trăgând, lăsând laptele să țâșnească în găleata deja aproape plină, păream că plutesc și eu odată cu seara.

La sat, timpul nu e liniar. Orele și zilele nu curg în ordinea lor firească, după calendar. Nu reprezintă doar îngrădiri ale timpului, care ne ordonă când și ce anume să facem. La sat, trecutul devine foarte ușor prezent, o integrare sinistă a acestuia în viața de toate zilele. În lumea asta, timpul nu e relevant. Relevante sunt indiciile pe care le lasă trecerea lui. Timpul ne dovedise că tanti Aneta nu mai venea. Îmi dovedise mie că pot călca în picioare teama de pericol din cauza unei temeri și mai mari—de moarte. Îi dovedise lui Radu că pot să mă strecur în fresca satului, măcar acolo, la margine, și să mă prefac că pot să rămân.

Dar eu nu le vedeam. Știam că sunt undeva, acolo, ascunse în eternitatea rurală, în care eu nu aveam cum să pătrund, pentru că nu era nimeni care să mă primească și să mă ghideze. Pe mine mă interesau faptele concrete, pe care le puteam privi și le puteam analiza. Însă exista

ceva dincolo de mine, pe care nu-l puteam atinge, fiindcă eu nu făceam parte din universul lor. În casa mea, blestemele nu existau, vedeniile și viziunile se petreceau doar în cărți, iar luna plină nu însemna decât că străzile sunt mai luminate decât de obicei. Atât. Aici, unde luna prindea un contur prevestitor, mai ales în nopțile de vară, potecile din pădure ascund secrete mai mari și mai vechi decât lumea. Pentru că, dacă superi pădurea, ești condamnat la moarte; dacă nu te închini înaintea și după masă, bunica ta te vede—de oriunde ar fi ea—și se întristează; dacă nu vorbești cu găinile când le arunci porumb sau tărâțe, nu cresc sănătoase; dacă nu vii la biserică atunci când se face maslu sau în zilele de sărbătoare, uiți cum arată icoanele și covoarele din pronaos; dacă nu trăiești după regulile veșnice ale satului, atunci el iese din sfera regulilor și poate acționa cum dorește asupra ta. Atunci, nu mai există cale de întoarcere. Satul te copleșește. Mă copleșea pe mine.

— Cum te-ai tăiat la mână?

Radu tresări. De câteva minute, nimeni nu vorbise. Pâcla de liniște ne înecase ca o melasă grea și-mi era teamă să nu o tai și să ieșim din ritmul sacadat al laptelui. Dar găleata se umplu și trebuia să vorbim din nou.

— Ascuțeam coasa, răspunse el, rece și concentrat la găleata plină cu lapte.

— Ai coasă?

Își ridică ochii înspre mine și un zâmbet îi răsări în colțul gurii.

— Mhm. Am una mare, pentru curtea din spate. Și mai am și una mică, de mână. Aia mare mi-a făcut tăietura asta. Își ridică palma în dreptul feței și o privi atent. Ustură când strâng pumnul sau când apuc ceva.

Nu mi-a spus asta pentru că ar fi avut nevoie de mila sau de înțelegerea mea, nicidecum. Mi-a spus-o ca să-mi demonstreze că simte. Orice. Durere, usturime, jenă—fizică sau psihică. Și eu am priceput.

— După ce-mi pui niște lapte într-o oală, vii la mine, că am spirt și bandaje. O să vezi că, în câteva zile, începe să se cicatrizeze.

A dat din cap. Nu am habar cum s-a întâmplat, însă o parte din tensiunea dintre noi se topi odată cu mulsul vacilor. De parcă era ceva în acel ritual, ceva vindecător, care șterge și uită.

În seara aceea, l-am primit pe Radu la mine în casă, în bucătărioara de vară.

— Aduc imediat spirtul, îi zisesem eu, lăsându-l să mă aștepte pe scăunelul de care mă lipisem eu în ziua când moș Ion murise.

Haiduca rămăsese lângă el, fixându-și privirea pe străinul pe care nu-l mai văzuse de mult intrând în curte. La început mârâi ușor, dar apoi Radu o lăsă să-i miroasă mâna și cățelușa se liniști, dând bucuroasă din coadă la atingerile și vorbele lui. *Credeam că numai eu vorbesc cu ea.*

I-am dezinfectat rana și am pansat-o așa cum am știut eu mai bine. Am ieșit amândoi pe treptele din spatele casei și ne-am așezat pe asfaltul cald, luminați din spate de becul din bucătărie. Era senin. Becurile de pe stradă nu erau aprinse.

— Stinge lumina, zise Radu, aproape șoptit.

M-am uitat la el întrebătoare și m-am luptat cu unda de teamă care poposise pe fața mea.

— Ascultă-mă, zise el. Stinge-o, c-ai să vezi de ce.

M-am ridicat de jos și, fără să intru în cameră, am deschis ușa și mi-am întins mâna până la întrerupător. Se auzi un clic scurt și se făcu beznă. Nu fusese niciodată atât de întuneric în curte, pentru că eu lăsam mereu lumina aprinsă în bucătărioara de vară, ca Haiduca să nu se sperie și ca lumea să vadă că e cineva acasă. Acum, că nici becurile de pe stradă nu fuseseră aprinse, nu se vedea nimic.

— Stai jos, se auzi vocea lui ca o poruncă.

M-am supus. Asfaltul era tot călduț și, în răcoarea nopții, mă moleșea. Am așteptat ca ochii mei să se obișnuiască în bezna de afară, apoi mi-am rotit privirile. Toate lucrurile din curte căpătaseră o nuanță negricioasă și se vedeau doar contururile, vagi și întunecoase. În direcția Oltului, plopii arătau ca un val imens, gata să ne lovească, și pentru o clipă, mă cuprinse un tremur. Radu simți.

— Ți-e frică de întuneric?

— Nu, am mormăit eu, apropiindu-mă din instinct de singura ființă rațională din curte.

— Uită-te în sus, mi-a zis el, lăsându-și capul pe spate și spatele pe treptele de sus, calde și ele.

Am făcut întocmai. Deasupra noastră, o perdea imensă de stele se revărsa într-o dărălbicioasă. Luna nu era nicăieri.

— În nopțile când luna nu le ia lumina, atunci se văd cel mai bine. Mai ales dacă ești într-un loc întunecos.

Am tras aer în piept și am închis ochii pentru o clipă. Lăbuțele Haiducei se auzeau lipăind pe asfaltul de la picioarele noastre. Plutele foșneau în vântul ușor, urmate de stuful care păzea apa Oltului. O pasărea cârâia departe, pe malul celălalt.

— Mulțumesc pentru lapte, am spart eu tăcerea. Vocea mea părea mult mai zgomotoasă și mai sonoră.

— Mulțumesc pentru spirt și pansament.

Am știut că Radu zâmbește și că temerile pe care i le stârnisem i se disipează încetul cu încetul. Am tras aer în piept și mi-am relaxat spatele.

— Vii mâine să-mi cosești?

A râs ușor și mi-a răspuns cu un „da” mai firesc decât îmi părea întunericul din noapte.

[...]

Se făcuse seară și Oltul era negru. Scăzuse din cauza secetei, iar acum puteai pași pe mâlul de pe margine, până tocmai la câțiva metri de mal. În el, se vedeau două rânduri de urme de câine: unele mai mici, abia vizibile, semn că pe aici trecuse un câine mai mic și mai ușor, iar altele care se adânceau mai mult și erau mai rare, probabil de la un câine mare și greu. Apa era ușoară, acoperită parcă de un vâl de catifea. Luna nu se vedea nicăieri și era beznă. M-am întrebat de ce am coborât oare pe întunericul acela și de ce nu mi-a fost frică, dar ceva parcă îmi îneca răspunsurile. *Nu-mi amintesc.*

Ceva mă trăgea și mai aproape de apă. Am făcut câțiva pași, înfigându-mi picioarele adânc în mâl. Nu se vedea unde începea apa. Doar mijlocul râului, acolo unde este mai adânc, părea mai negru și mai primitiv. Am mai făcut doi pași, simțind o ușoară udătură la picioare. Nu am văzut când am intrat în apă, dar știu că m-am aplecat și am vrut să ating suprafața, însă mâinile mele nu au trecut nici de coapse, că am și simțit că pătrund cu degetele într-un lichid străin, rece și vâscos. *Asta nu-i apă. Curios.* Atât am putut să gândesc.

Nu m-am speriat. Voiam doar să merg mai departe, gândindu-mă că poate dau de apă acolo unde râul este mai adânc. Începusem să înaintez din ce în ce mai greu, de parcă picioarele mi se solidificau în mazăga din jurul meu, până am ajuns să nu le mai pot ridica de pe sol. Apa îmi ajunsese acum până la brâu și începea să se pietrifice în jurul meu. Priveam liniștită în direcția malului, când mi-am dat seama că nu se mai aude nimic. Unde erau plopii și stufărișul? Se vedeau doar umbrele lor, dar nu se auzea nimic. Atunci am perceput în depărtare un sâsăit ușor, ca o răsufare îngreunată și continuă.

Am vrut să-mi mișc picioarele, dar mi-era imposibil. Am vrut să strig după cineva, dar îmi intrase mazăgă și-n gură. Când am început să mă agit și să-mi rotesc privirile în jurul meu, căutând ceva de care să mă agăț, am zărit cu coada ochiului o pată neagră pe mal, care părea să alunece ușor înspre mine. Când a intrat în mâlul în care mă scufundasem eu, am putut să-mi dau seama că este o siluetă de om, în jurul căreia se încolăcea ceva. Puteam să aud

umezeala de pe pielea creaturii pe când își făcea drum și mai sus pe corpul victimei. Am presupus că încerca să o sugrume. Dar, nu știu cum, se apropiaseră de mine atât de mult, capabili să se miște în voie prin apa care pe mine mă obliga să stau nemișcată, încât mi-am dat seama că victima era, de fapt, stăpânul. Ochii lui Radu ardeau de atâta putere și dinții lui albi de vedeau prin întuneric. Șarpele îl încolăci complet, lăsând să i se vadă doar fața. Atunci, amândoi își deschiseră gurile și două limbi lungi, despicate, țâșniră înspre mine. Am simțit o înțepătură puternică în piept și am alunecat la fund.

Eram lac de transpirație când am deschis ochii. Mă speriasem atât de tare, că nu observasem pe moment pătura subțire care mă învelea, deși îmi aminteam precis că nu eu o așezasem acolo. Afară se înserase și începeau să se audă greierii. Am ciulit urechile mai bine, dar nu mai trecea nicio căruță. Acum se auzeau doar pași grăbiți și murmur de voci.

— Am lăsat laptele la prins, sper să nu se urce pisica pe masă.

— Auzi, ți-ai amintit să închizi găinile, da?

— Ioane, dacă nu stai la un loc, te pocnesc de nu te vezi! N-o mai alerga pe soră-ta!

— Am luat și o sticlă de vin, da' nevastă-mea nu știe. Taci, mă, că n-o să zică nimica!

— Cică deja a început. Ia, ascultă încolo, înspre pădure, și zi-mi tu dacă n-auzi muzică.

— Ce bine că nu plouă, că altfel ne băgau prin căruțe, și tot mergeam!

Murmurul se îndepărta pe șosea, înspre serbarea țiganilor.

Respiram greu și tot mai simțeam pișcătura din piept. Am atins pătura care mă învelea și mi-am dat seama că e cea din camera în care dormeam eu. Dar nu o luasem cu mine când intrasem în camera de oaspeți. M-am ridicat din pat și mi-am întins oasele. Câteva trosnituri și am început să mă mișc în voie prin casă. Haiduca era la intrare, pe trepte, așteptând probabil să mă trezesc și să-i dau iar să mănânce. I-am umplut castronul cu niște lapte dulce cu pâine, apoi m-am uitat prin casă, fără vreun scop anume. Ușa de la bucătăria de vară era întredeschisă. Haiduca își aminti parcă ceva și, oprindu-se brusc din mâncat, ciuli urechile înspre camera cu pereți de sticlă. S-a auzit un clinchet și un șuierat ușor, ca o respirație calmă. Am atins mânerul ușii, apoi l-am împins pe fundalul unui scârțâit prelung.

Treptat, ușa dezvelea imaginea unui spate lat și a unor șuvițe de păr negru.

— Radu?

A tresărit, deși auzise ușa deschizându-se. Se întoarse cu fața înspre mine și se sprijini de tăblia mesei din spatele lui, cu o mână în șold.

— Am dat o fugă pe aici, ca să fii sigur că nu te duci la serbarea aia.

Fără să vreau, am zâmbit și am lăsat ochii în jos. Expresia lui părea atât de îngrijorată, încât mi se părea comică.

— Oricum, nu mă duceam.

A clipit de două ori și pot să jur că l-am auzit eliberând un oftat pe care-l ținuse în gât o vreme. Sprâncenele și maxilarul lui se relaxaseră și se lăsă puțin mai pe spate, aplecându-și capul într-o parte.

— De ce nu te-a lătrat Haiduca? l-am întrebat eu, simțindu-mă oarecum trădată de cățelușa pe care o hrănisem și o îngrijisem până atunci.

Radu a băgat mâna în buzunar și a scos un șervețel care era îmbibat de grăsime. M-am uitat la el și m-am strâmbat.

— Șuncă, îmi explică, ridicând din sprâncene. Niciun câine n-o refuză.

Și totuși, intrase în casa mea fără să-mi spună.

— Sper că nu te-ai supărat că te-am învelit. S-a lăsat răcoare afară.

Așteptam să-și îndrepte spatele și să plece. Dar el stătea tot acolo, rotindu-și ochii prin bucătărie. *Ce nerozie! Să-și permită să intre de unul singur.* M-am încruntat ca să-i arăt că nu aprobam prezența lui oricând dorea.

— Ai făcut frumos pe-aici. Mă mir, zise el, făcându-se că nu-mi vede expresia dezaprobatore.

Simțeam că îmi pierduse reticența de la începutul șederii mele și că începea ușor-ușor să se obișnuiască, deși nu și-ar fi dorit să-mi arate asta pentru nimic în lume. Se încruntă și, brusc, mi-am amintit de visul din care mă trezisem sleită de puteri și mai obosită decât mă culcasem. M-am dat un pas în spate și el a observat că ceva mă neliniștise. Am făcut ochii mari, revăzând șarpele mare, încolăcit în jurul stăpânului său. Nu credeam în visele prevestitoare, dar senzațiile pe care le lăsau la trezire mi se păreau mai reale ca oricând.

Înainte de Sâmbăta Morților, tanti Ioana visa mereu pe câte cineva din familie, care murise cu ceva timp în urmă. Îmi povestea mereu că, prin vis, vorbea cu moș Ion și-i spunea să aibă grijă acolo unde e, să nu răcească sau să-l tragă curentul, că dacă nu e ea, n-are cine să-i pună ventuze sau să-l tragă. Intimitatea lor și instinctul ei sănătos nu lăsa ruptura dintre ei să fie permanentă și tragică. Din contră, visul o relua mereu, mai puternică decât ultima dată, oferindu-i ei posibilitatea să-și manifeste împăcarea cu moartea.

— Iar l-am visat pe moș Ion săptămâna asta, îmi spusese ea într-o vineri, chiar înainte de sâmbăta în care se făceau pomeni la biserică. Auzi ce-mi zice, că de ce mai țin găina aia oloagă în spatele casei, că mai bine o tai ca să-i fac fetii—adică ție—o după de pui. Și râdea, plesnindu-se peste coapsele sănătoase, uitând de tragismul morții. Auzi de ce-i arde lui acolo! În loc să-și vadă de treabă, îmi zice mie să tai găina.

Stătuse puțin pe gânduri, apoi tresări, ca și când avusese o revelație.

— Da' o tai. Eh, uite, numa' așa, să-i arăt că pot și io să tai găini. Și mâine duc din ea la biserică. Poate o vrea și el să mănânce o aripă.

Parcursul gândirii ei mă uimise întotdeauna. Visul, pentru ea, nu aducea nimic rău. Era numai o cale de comunicare cu acel altceva la care eu nu pot ajunge. Dacă tanti Ioana ar fi avut visul meu cu șarpele și l-ar fi găsit pe Radu la ea în bucătărie, ar fi pus mătura pe el și i-ar fi zis „De ce umbli, mă, cu șerpii după tine?” Dar eu nu eram tanti Ioana și visul nu fusese real. Reale erau doar senzațiile fizice pe care le lăsase în urma lui—sau poate și acele senzații erau aduse doar de amintirea fragmentată a visului.

— Plec, dacă vrei.

Am tresărit și am încercat să-mi stăpânesc respirația precipitată. Radu își îndreptă spatele și-și plasă corpul în direcția ușii din spatele meu.

Am dat din cap. În sinea mea, știam că nu avea niciun rost să-l întreb de ce a intrat în casa mea pe furiș, de ce m-a învelit în somn sau de ce l-am găsit stând pe gânduri în bucătăria mea de vară. Întrebările astea ar fi fost ridicole pentru el. Poate că mie îmi păreau logice, dar el le-ar fi găsit amuzante și mi-ar fi răspuns cu un „N-am făcut nimic rău”, lăsându-mă pe mine să-mi frământ mințile în căutarea unui motiv rațional.

L-am urmărit părăsind încăperea. Când a trecut pe lângă mine, am simțit miros de iarbă uscată și de pământ cald. Am inspirat și m-am sprijinit de masă. Singurătatea de care tanti Ioana se temea atât de tare și pe care eu o credeam contagioasă mă ajunsese și pe mine. M-am uitat pe geam, în curte, căutând-o pe Haiduca din priviri și găsind-o întinsă sub streășină, probabil mulțumită de tratația primită de la Radu. *Nu sunt singură. Nu sunt, auzi?*

În prag, Radu s-a întors din nou înspre mine. Pleca exact așa cum probabil că venise. Ca și când locul îi era cunoscut, familiar, ca și când era al lui și el era stăpân peste toate. N-am văzut nimic din stânjeneala unui musafir sau din ezitățile cuiva care nu e la el acasă. Asta m-a neliniștit și mai mult.

— Să nu te duci, Cristina, zise el, îndepărtându-se de casă.

De undeva, venea un miros dulce și mi-am aruncat ochii înspre masa din colțul camerei, unde ședea un ștergar alb, umflat. Ridicând un colț, am tras adânc în piept mirosul de pâine caldă. Am alergat până la geamul care dădea la stradă.

— Mersi de pâine! Nu mă duc! i-am strigat eu, urmărindu-l ieșind din curte și închizând ușor poarta după el. Și m-am gândit de ce insistă atât.

Se înnoptase de-a binelea, dar luna arunca puțină lumină prin cotloanele care sunt, de regulă, departe de orice rază, chiar și pe timpul zilei. Simțeam un vânticel dinspre vest și auzeam plopii agitându-se în depărtare. Haiduca adormise în holul mare. Trădătoare nu manifesta niciun fel de regret că lăsase un străin să intre în casă, dar nu puteam să mă supăr pe singura prezență care-mi făcea șederea suportabilă.

M-am uitat la ceas. Ora zece și jumătate și mie nu-mi era somn. Mă gândeam la focurile aprinse la marginea pădurii și la oamenii care dansau și cântau în jurul lăutarilor. Satul părea pustiu. Am ieșit la poartă și nu se vedea nicio lumină pe la casele de lângă mine. Până și învățătoarea ieșită la pensie plecase într-acolo, cu sau fără permisiunea bărbatului ei bolnav. Un câine lătra în depărtare, spărgând liniștea sinistră din vale. Deodată, m-am simțit singură. *Dacă vreau, mă duc.*

Am intrat repede în casă și am luat din mers un pulover de pe spătarul unui scaun, riscând s-o trezesc pe Haiduca. Am încuiat ușa în urma mea, după ce m-am asigurat că are apă și mâncare în caz că se trezește, și am ieșit în șosea. Niciodată nu o văzusem atât de paralizată în întuneric. Luminile de pe stâlpi nu erau puternice și unele pâlpâiau în dreptul câtorva case, făcând copacii de lângă ele să apară și să dispară odată cu lumina rece pe care o emanau. Am pornit în direcția pădurii și am mers o vreme până ce am ajuns în centru. De acolo, mai aveam doar câteva minute. Primăria era, ca de obicei, luminată, dar nu se simțea nicio mișcare. De parcă toată lumea dispăruse odată cu soarele și acum eu rămăsesem de una singură, cu toate casele, cu toate curțile și cu toate animalele din ele.

Pentru o clipă, mi-am imaginat cum ar fi fost... Singură, în mijlocul pustietății. Toate oalele de mâncare lăsate așa, toate lumânările și lămpile uitate aprinse—care se vor stinge în cursul dimineții, hainele întinse pe pat, care nu vor mai fi niciodată purtate, rufele puse la înmuiat în albiile din spatele casei... Viețile lor lăsate așa, oprite temporar, de parcă toată lumea se va întoarce înapoi și-și va relua existența.

Ce miroase așa? Focurile aprinse în mijlocul oamenilor probabil că se simțeau până aici, în centru. Am trecut de primărie și am luat-o pe prima străduță la dreapta. Pe aici nu era asfalt, pentru că ulița se transforma în drumul forestier pe unde o luau mereu căruțele care cărau lemne de foc sau vânat. Sunetul pe care-l scoteau pașii mei răsuna mai puternic acum, la fel și muzica țigănească de acordeon, care părea că țâșnește din luminișul de care mă apropiam. Se vedeau deja siluete agitându-se în fața flăcărilor și se auzeau strigăte puternice. *Ceva nu e în regulă.* Se striga, însă parcă nu erau chiuiturile obișnuite de petrecere. Și nici mișcărilor oamenilor nu erau sinuoase și line.

M-am oprit în drum. O flacără părea că se mișcă și aleargă înspre mine. M-am uitat mai bine și, când lumina ei deveni mai mare și căldura începea să-mi pătrundă în piele, mi-am dat seama că pe lângă mine alerga un bărbat cu spatele în flăcări, urmat de alți câțiva, care se găseau în aceeași situație. Alergau cu toții în direcția apei, urlând și zvârcolindu-se din mers, ceea ce-i făcea să semene cu niște animale rănite. M-am dat la o parte și m-am apropiat de marginea șanțului, cu gura căscată. *Ce s-a întâmplat?*

Când mi-am întors privirea înspre tabăra țiganilor, am văzut că flăcările deveniseră mai mari și mai sălbatice. Limbile de foc ajungeau acum la corturile lor și caii nechezau speriați, ridicându-se pe picioarele din spate și smulgându-se din strânsoarea hățurilor. Femeile urlau mai tare decât bărbații, iar unele din ele strigau „apă” și-i îndemneau pe cei care nu pățiseră nimic să urce în căruțe și să salveze ce se putea. Haosul din tabăra țiganilor îi

alungase pe petrecăreți, care alergau acum cu găleți de apă aduse de la casele din zonă și le aruncau pe flăcările mai mari, sperând că pot opri răspândirea focului.

Tabloul era sinistru și gălăgios și mă făcu să dau înapoi câțiva pași, lovindu-mă cu spatele de ceva înalt, ca un zid tare. Însă zidul părea că se mișcă înainte și înapoi. M-am întors, și mai speriată, ca să-i văd fața lui Radu, ușor luminată de limbile focului din depărtare.

— Ți-am zis să stai acasă. De ce-ai venit?

Ochii lui mă certau, dar mâna sa îmi mângâia spatele cuprins de spasme. După sperietura pe care mi-o adusese visul din după-amiaza aceea, nervii mei erau prea zdruncinați ca să mai facă față priveliștii tragice care se deschidea acum în fața mea. Cu mâinile duse la gură, am început să tremur din toate încheieturile, speriată de strigătele de ajutor, dar totuși mângâiată de gândul că erau oameni care aduceau găleți de apă și care ajutau la stingerea focului. *El de ce nu ajută?* Ca și când mi-ar fi citit gândurile, mă trase mai în spate, la adăpostul unui corcoduș, și mă așeză în fund, pe marginea șanțului.

— Asta primesc păgânii care vor să tulbure liniștea satului.

Avea o privire mulțumită și un zâmbet calm pe față, ca și când durerea și spaima țiganilor nu l-ar fi afectat deloc. Durerea și spaima mea, însă, păreau că-l scot din liniștea pe care și-o impusese.

— Hai, să te duc acasă. N-ai ce să cauți aici, sunt mai mulți oameni care sting focul. Nimeni n-a pățit nimic. Hai!

Bătându-mă ușor pe spate, mă obligă să mă ridic de jos. Îndepărtându-ne de luminiș, focul nu se mai vedea așa tare și strigătele încetaseră, semn că flăcările fuseseră stinse și oamenii își oblojeau acum rănile și numărau pagubele făcute căruțelor și obiectelor din ele. Intram în liniște. Radu mergea pe lângă mine, la o oarecare distanță, pentru că refuzasem să mă țin de brațul lui. Ochii încă îmi pâlpâiau de la lumina focului și în urechi îmi răsunau urletele bărbaților și vaietele femeilor care-și căutau copiii.

Deodată, un petic de realitate căzu peste mine. M-am oprit în mijlocul drumului și Radu s-a întors înapoi spre mine, curios.

— Tu ai făcut asta?

Nu reacționează nimic. Ochii lui nu se făcură mari, pumnii nu i se strânseseră pe lângă corp, fața nu i se schimonosi a ură sau a neliniște. Tăcea.

— Spune-mi! am ridicat eu glasul. Tu ai fost, nu?

Eu eram cea care se lăsa pradă neliniștii. Radu mă privea cu o mină îngrijorată.

— Și dacă eu am fost, ce-ar conta? mă întrebă el, calm și firesc.

— Tu ai dat foc la căruțe? De ce?

Niciunul dintre noi nu putea face vreo afirmație. Nu eram destul de puternici pentru asta, așa că singurele noastre arme erau întrebările. Nu eram supărată pe el, ci pe viitorul care se dovedea a fi exact așa cum mi-l imaginasem eu. Cum de uitasem ce mi-a spus primarul în după-amiaza aceea? Cum de uitasem concluzia îngrozitoare care se conturase în mintea mea? Dar mulsul vacilor, cositul și perdeaua de stele pe care o văzusem stând întinși pe asfaltul încins ștergeau toate acestea și făceau ca rațiunea mea să intre într-o comă conștientă, dar plăcută.

— Ascultă-mă...

Făcu câțiva pași înapoi spre mine, dar eu m-am tras înapoi și mi-am încleștat pumnii.

— Cu ce ți-au greșit oamenii ăia? Zi-mi!

Radu dădu din cap, dezamăgit că nu înțelegeam ce se petrece. Dar apoi mi-am amintit de preoteasă. Și de tanti Aneta. Și Dumnezeu mai știe de cine trebuia să-mi mai amintesc, dar în momentul acela nu m-am putut gândi decât la ele și al vorbele primarului. *Îți zic asta ca și când ai fi fata mea. Te rog eu să nu te bagi.* Primarul știa, bineînțeles că știa, doar era satul lui și, ca orice primar, trebuia să știe tot ce se petrece în el. Dar, dacă știa, de ce nu făcea nimic?

Simt că-mi pierd echilibrul și că toate casele de învârtesc în jurul meu. Vocea lui Radu abia mai ajunge la mine. Se aude ca și când ar veni dintr-o fundătură. Ce mă doare capul! Ia uite, ce sclipește iarba acolo, lângă gard. Casa aia e a învățătoarei. Ah, sunt la mine în poartă. Ce bine, pot să mă întind în pat sau uite aicea, chiar în fața porții. Ce-are? O să mă scol eu de dimineață și o să mă învelesc cu ce găsesc dacă se face frig. Ce sclipește iarba... Zici că a plouat pe ea. I-auzi, iar e sâsâitul ăla din vis. Cred că am adormit și deja am început să visez. Uite-l și pe Radu! Da, sigur visez, că uite șarpele ăla acolo, lângă gard. Nu era iarbă, era piele umedă. Vai, ce somn mă ia! Radule, du-mă în casă, da' nu lua șarpele ăla după tine, că se sperie Haiduca de el.